

Nacionalinės pažangos programos prioritetas „Regionų plėtra“ (horizontalusis)

Vidaus reikalų viceministras
Sigitas Šiupšinskas

VIDAUS REIKALŲ
MINISTERIJA

Vilnius
2012-06-12

LIETUVOS
REGIONINĖ POLITIKA

VIDAUS REIKALŲ
MINISTERIJA

LIETUVOS
REGIONINĖ POLITIKA

LIETUVOS REGIONINĖ POLITIKA – Regioninės plėtros įstatymas

- Nacionalinės regioninės politikos tikslai, uždaviniai, institucijos, įgaliojimai ir kt. – Regioninės plėtros įstatyme. VRM koordinuoja regioninės politikos įgyvendinimą.

Tikslas (*dvi dalys*):

- mažinti socialinius ir ekonominius skirtumus tarp regionų ir regionų viduje (*korekcinės intervencijos*) ir
- skatinti visos valstybės teritorijos tolygią ir tvarią plėtrą.

„Regionų plėtros“ prioriteto rengimas

- 2011 m. rudenį nacionalinės regioninės politikos gairės pristatytos:
 - Komisijai 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos klausimams spręsti;
 - LRV ministrų pasitarimui (*pasiūlyta toliau rengti ir teikti siūlymus Komisijai*);
 - LRS valstybės valdymo ir savivaldybių komitetui – pritarta regionų plėtros kryptims ir regioninės plėtros aprašymui atskiru prioritetu;
 - Nacionalinei regioninės plėtros tarybai (*pasiūlyta toliau tobulinti ir svarstyti*);
 - Regionų plėtros taryboms (10 susitikimų)
- 2012 01 19 60 savivaldybių ir 10 regionų plėtros tarybų apklausa ir rezultatų analizė;
- 03 13 d. pagal apklausos rezultatus patikslintos gairės pristatytos Lietuvos savivaldybių asociacijos valdybai, kuri joms pritarė
- 03 15 iki 04 12 – dar kartą 10 regionų plėtros tarybų pristatytos patobulintos gairės, gauti pritarimai

Siekiame – **nuosekliai tobulinti regioninę politiką** (šalinant trūkumus ir išnaudojant galimybes)

Pokyčių kryptys:

- Aiškus nacionaliniu ir regioniniu lygmeniu priimamų sprendimų atskyrimas (takoskyra):

Savivaldybių turtas;

savivaldybių kompetencija;

regioninė ar vietinė svarba

- Realios horizontaliojo koordinatoriaus funkcijos;
- Adekvatūs tikslai ir instrumentai;
- Paramos skyrimas sudarant susitarimus dėl rezultatų (Vyriausybė, VRM, savivaldybės)

VIDAUS REIKALŲ
MINISTERIJA

LIETUVOS
REGIONINĖ POLITIKA

„Regionų plėtros“ prioriteto rengimas

04 11 iki 05 22 – dirbo NPP Regioninės plėtros prioriteto rengimo grupė (parengtas pirminis prioriteto aprašymas);

- Įvyko 3 darbo grupės posėdžiai.
- Surengti dvišaliai susitikimai su AM, SM, ŠMM, SADM, SAM, ŽŪM, FM.
- Rengiant priortitetą dalyvavo ekspertai:
dr. Klaudijus Maniokas, Loreta Žeimytė-Dvareckienė.

VIDAUS REIKALŲ
MINISTERIJA

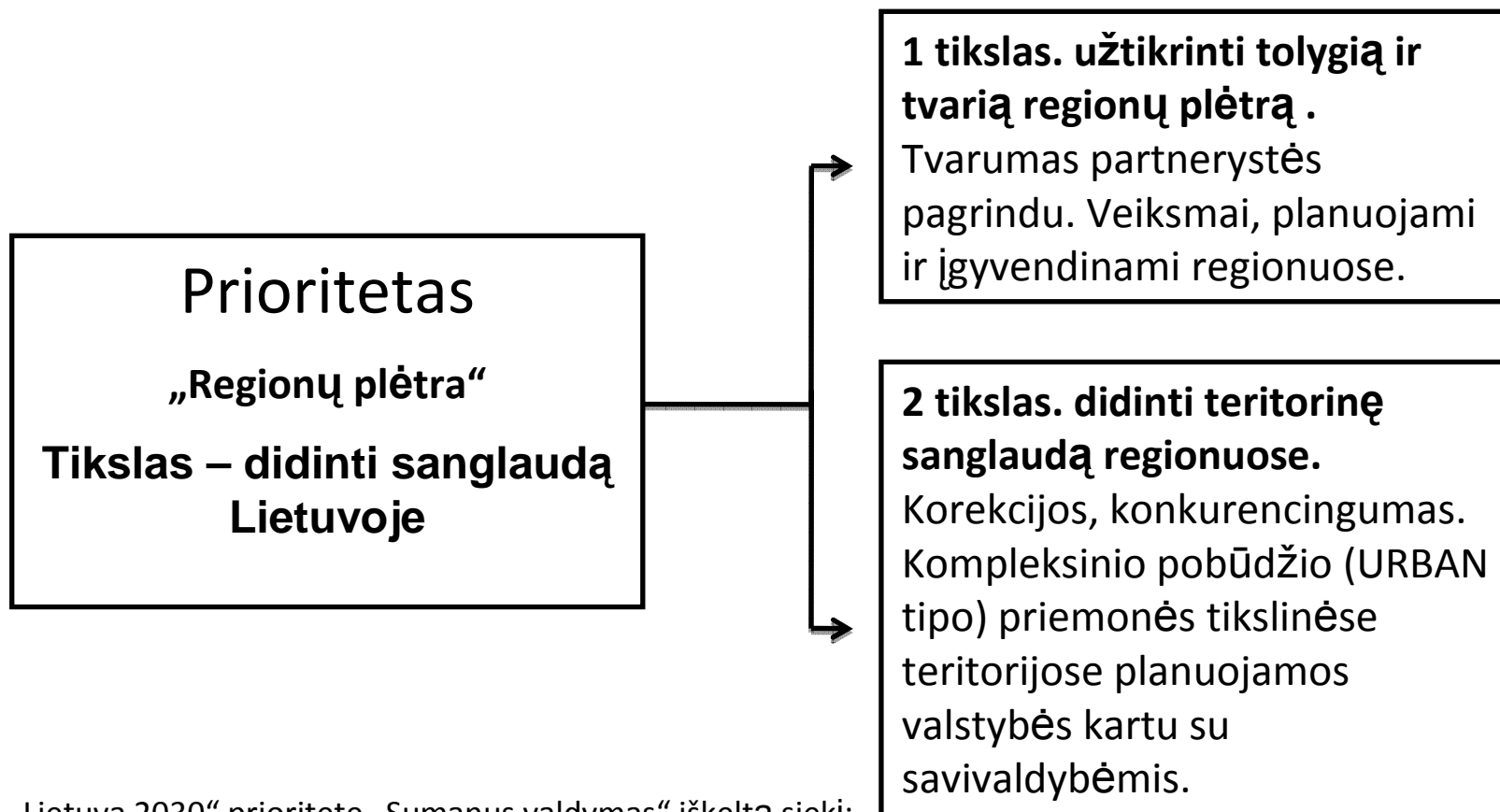
LIETUVOS
REGIONINĖ POLITIKA

Nacionalinės pažangos programos prioritetas „Regionų plėtra“ (horizontalusis)

Prioriteto tikslas: Didinti sanglaudą Lietuvoje

Prioriteto lygio efekto rodikliai:

- **Integruotas Gyvenamosios aplinkos indeksas** (komponentai: viešųjų paslaugų prieinamumas; infrastruktūros išvystymas; gyventojų aktyvumas);
- **Sanglauda (pagal BVP/gyventojui).**

Atitinka „Lietuva 2030“ prioritete „Sumanus valdymas“ iškeltą siekį:

„Užtikrinti aukštą gyvenimo kokybę ir įsidarbinimo galimybes visos šalies gyventojams (nesvarbu, kurioje vietovėje jie gyventų), modernizuojant ir kuriant infrastruktūrą bei skatinant smulkiojo ir vidutinio verslo plėtrą skirtinguose šalies regionuose. Visoje šalies teritorijoje siekti vienodų socialinės ir ekonominės aplinkos standartų.“

**1 tikslas. užtikrinti
tolygią ir tvarią
regionų plėtrą.**

**1 Uždavinys. Gerinti
viešąjį valdymą
savivaldybėse .**

**2 Uždavinys.
Modernizuoti bazinę,
vietos bendruomenėms
svarbią infrastruktūrą,
diegti aplinkos gerinimo ir
aplinkos apsaugos
priemones**

**3 Uždavinys. Didinti
viešųjų paslaugų kokybę
ir prieinamumą**

**4 Uždavinys. Skatinti sveiką
gyvenimo būdą, sportą, ir
saviraišką, plėtoti viešąją
turizmo infrastruktūrą, į
socialinių, ekonominių
problemų sprendimą
įtraukti bendruomenes ir
nevyriausybinės
organizacijas**

**Efeko rodiklis
(prioriteto):**

**Integruotas Gyvenamosios
aplinkos indeksas**

(komponentai: viešųjų paslaugų
prieinamumas; infrastruktūros
išvystymas; gyventojų
aktyvumas);

Rezultato rodikliai (tikslai):

- Viešųjų paslaugų vertinimo pagerėjimas (gyventojų nuomonių tyrimas);
- Materialinių investicijų, tenkančių vienam gyventojui, skirtumai;
- Viešųjų ūkio subjektų skaičius 1000 gyv. ir regioniniai skirtumai.
- Vidutinė tikėtina sveiko gyvenimo trukmė

**2 tikslas. didinti
teritorinę sanglaudą
regionuose.**

1 Uždavinys.
Gyvenamosioms
vietovėms (tikslinėms
teritorijoms) būdingų
problemų sprendimas,
didinant
konkurencingumą,
ekonomikos augimą ir
gyvenamosios vietos
patrauklumą.

**4 Uždavinys. Gerinti
kaimo vietovių
gyvenamąją aplinką
(kompleksinis kaimo
vietovių vystymas ir
plėtra)**

**Efektų rodiklis
(prioriteto):**
Sanglauda pagal BVP/gyv.

Rezultato rodikliai (tikslai):

- Asmenų, gyvenančių namų ūkiuose, susiduriančių su būsto problemomis, dalies sumažėjimas.
- Skurdo rizikos lygis ir gylis (didžiuosiuose miestuose; likusiuose miestuose; kaimo vietovėse)
- Naujų įmonių skaičius atnaujintoje teritorijoje (miestuose)
- Neto migracijos pokytis atnaujintoje teritorijoje (kaimo vietovėse)

Jaunimo ir darnios plėtros horizontalių principų integravimas

Darni plėtra:

- Horizontalusis Regioninės plėtros prioritetas savo priemonėmis apima visus darnios plėtros principo elementus – ekonominį, socialinį, aplinkosauginį, suteikdamas jiems papildomą – teritorinį aspektą.
- Be to, taikant korekcines (vertikaliąsias) priemones skatinama teritorijų konversija, **o ypač – miestų viduje esančios apleistos ir neišnaudojamos teritorijos pritaikymas**, taip sprendžiant gyventojų skaičiaus mažėjimo, miesto gyventojų išsikėlimo į kaimo vietas ir kompaktiškų miestų struktūrų išskydimo (statybos už miesto), naujos infrastruktūros poreikio augimo, neefektyvaus energijos naudojimo ir transporto taršos problemas.

Jaunimas:

- sudaromos sąlygos jaunimo ekonominei, socialinei, kultūrinei bendruomeninei veiklai (sukuriant tam reikalingą infrastruktūrą, remiant iniciatyvas).
- Taikant korekcines (vertikaliąsias) priemones sudaromos prielaidos emigracijos iš kaimo vietovių mažėjimui, užkertamas kelias miestų „getų“ formavimuisi (taip sprendžiant susijusias jaunimo nusikalstamumo, nedarbo problemas).

Sėkmės prielaidos ir sąlygos (1 tikslas):

Tvarumas partnerystės pagrindu:

- planavimas regionų plėtros tarybose leidžia sudaryti optimalų viešųjų investicijų derinį ir atskirų sektorių problemas spręsti kartu. Išnaudojamas sukauptas socialinis kapitalas, bendradarbiavimo patirtis, užmegzti partnerystės ryšiai tiek tarp savivaldybių, tiek su socialiniais ir ekonominiais partneriais regionuose.

Aiškios sprendimų takoskyros:

- Regionų plėtros tarybų dalyvavimas reikalauja aiškios takoskyros tarp nacionalinio ir regioninio lygmens sprendimų. Veiksmai, planuojami ir įgyvendinami regionuose atskiriami taikant šiuos takoskyros kriterijus:
 - ✓ savivaldybių kompetencija;
 - ✓ savivaldybė yra turto, į kurį numatoma investuoti, savininkas;
 - ✓ regioninė ar vietinė svarba.

Sėkmės prielaidos ir sąlygos (2 tikslas):

- **Sąsajos tarp ES lygiu keliamų ir nacionalinių tikslų:**

ERPF reglamento projekte keliami tiesiogiai su prioritetu (konkrečiai – 2 tikslu) susiję prioritetiniai tikslai: „miestų aplinkos gerinimo veiksmai, įskaitant apleistų pramoninių miesto rajonų atgaivinimą ir oro taršos mažinimą“; ir „parama fiziniams ir ekonominiams nepasiturinčių miestų ir kaimų bendruomenių atnaujinimui“.

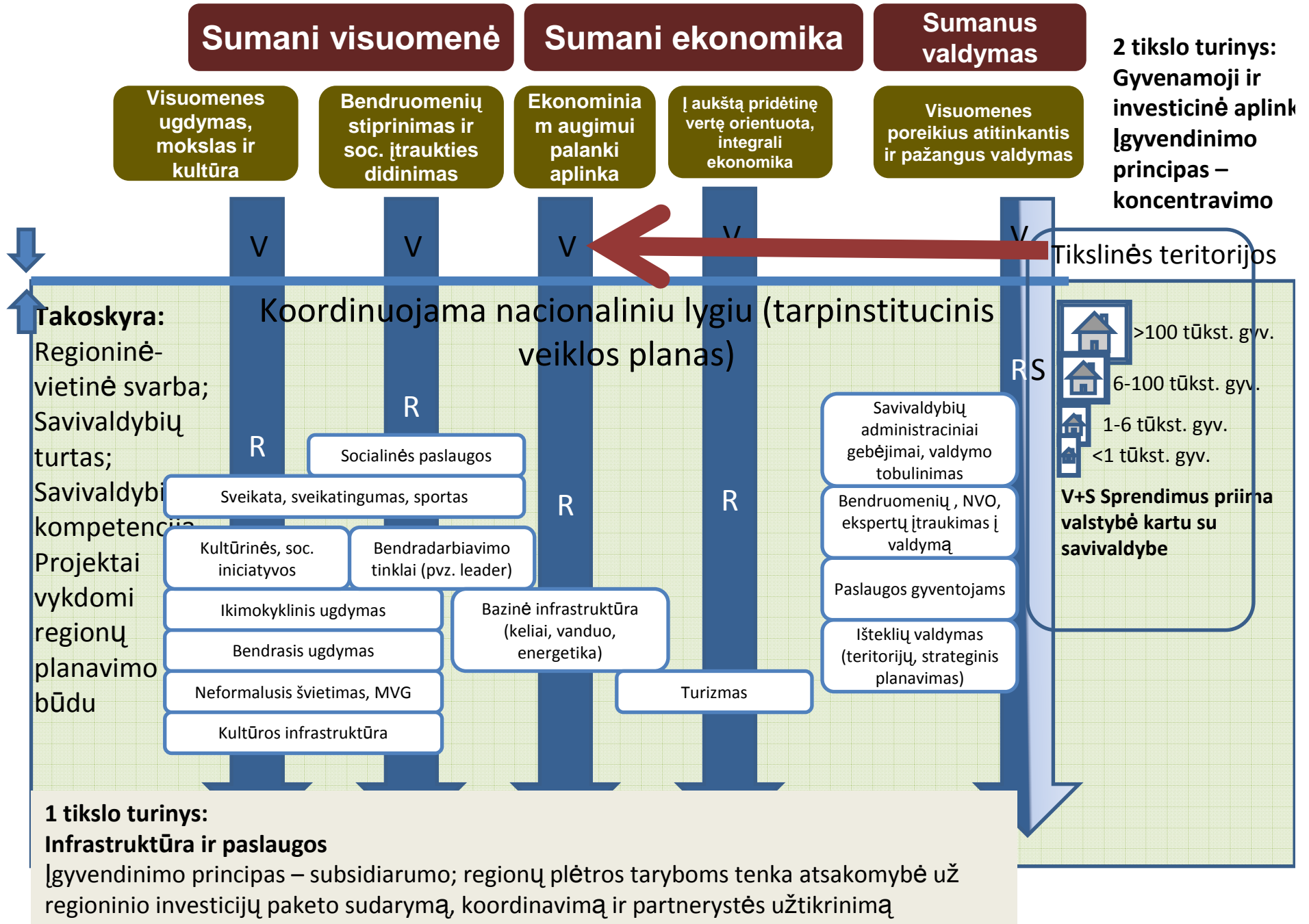
- **Kompleksinė plėtra vietoj fragmentuotų investicijų:**

Tikslinių teritorijų kompleksinė plėtra 2007–2013 m. parodė efektyvų būdą atnaujinti ir atgaivinti tiek miesto, tiek kaimo teritorijas. Tai sunkiai realizuojama derinant įvairias sektorines priemones, bet gali būti išspręsta kompleksiniais projektais.

- **Orientavimas į rezultatus (susitarimai):**

Todėl siūloma taikyti tikslines intervencijas pagal investicines programas, sudaromas dvišalių susitarimų tarp Vyriausybės (ar įgaliotos ministerijos) ir konkrečios savivaldybės pagrindu.

Horizontaliojo prioriteto „Regionų plėtra“ loginė schema

TIKSLINIŲ TERITORIJŲ PLĖTRA 2014–2020 M.

Gyvenamosios vietovės tipas		Teritorijų specifinės problemos (keli pavyzdžiai)	Sprendimo būdai/kryptys
Gyvenamoji aplinka	Iki 1000 gyventojų	...nėra butiniausių komunalinių paslaugų (pvz. centralizuotai tiekiamo geriamojo vandens); aštriausios demografinės, sveikatos ir kt. problemos	vietinės plėtros priemonės (Žemės ukio fondas)
	1-6 tūkst. gyventojų (išskyrus savivaldybių centrus)	...kaimo vietovėse dažnai trūksta viešosios infrastruktūros, paslaugų (ypač reikšmingų bendruomenių socialinei, kulturinei veiklai)	vietinės plėtros priemonės (Žemės ukio fondas) Kompleksinės urbanistinės plėtros priemonės (URBAN) Bazinės, socialinės infrastruktūros plėtros ir bendruomenių skatinimo priemonės (iš regioninio paketo)
Tolygi plėtra	6-100 tūkst. gyventojų (ir mažesni savivaldybių centrai)	...daug mažesniųjų miestų (savivaldybių centrų) susiduria su nepakankamo užimtumo, mažo ekonominio aktyvumo, emigracijos problemomis (dėl nepakankamo tiek gyvenamosios, tiek investicinės aplinkos patrauklumo)	Kompleksinės urbanistinės plėtros priemonės (URBAN) Bazinės, socialinės infrastruktūros plėtros ir bendruomenių skatinimo priemonės (iš regioninio paketo) Investicijų pritraukimo skatinimo priemonės
Augimas	Virš 100 tūkst. gyventojų	...nepatrauklios ar apleistos didžiųjų miestų dalys (mikrorajonai) riboja viso miesto ekonominio augimo ir konkurencingumo galimybes, formuojasi socialinių patologijų, nusikalstamumo židiniai	Kompleksinės urbanistinės plėtros priemonės (URBAN) Bazinės, socialinės infrastruktūros plėtros priemonės (iš regioninio paketo) Inovatyvios vietinės iniciatyvos (menas ir kultūra, soc. įtrauktis..) Investicijų pritraukimo skatinimo priemonės

Pasiūlymai

• **NPP RPP 1 tikslui: nustatyti konkrečius takoskyros kriterijus (principus) regioniniam planavimui.**

- 1.Savivaldybių turtas;
- 2.Savivaldybių kompetencija;
- 3.Regioninė ar vietinė svarba.

•**NPP RPP 2 tikslo įgyvendinimui (tikslinėse teritorijose) taikyti šiuos principus:**

1. tikslinės gyvenamosios vietovės ar jų dalys, suskirstoms pagal jų tipą ir būdingas problemas (didžiųjų miestų dalys – augimas; miestai – tolygi plėtra; kaimo vietovės – gyvenamoji aplinka)
2. Parama tikslinei teritorijai skiriama savivaldybei įvykdžius išankstines (ex-ante) sąlygas ir prisiėmus įsipareigojimus pasiekti sutartus rodiklius. (pvz. gyvybingumo kriterijų – sąlyga, kad gyventojų skaičius tvarkomoje gyvenamojoje vietovėje nesumažėtų);

•**NPP nustatoma įgyvendinimo tvarka ir horizontaliojo koordinatoriaus įgaliojimai.**

•**Prioritetas įgyvendinamas per tarpinstitucinį veiklos planą.**

Ačiū už dėmesį!

VIDAUS REIKALŲ
MINISTERIJA

LIETUVOS
REGIONINĖ POLITIKA